

رابطه هیجان خواهی، برون گرایی و خشم در نوجوانان

پسر بزهکار و عادی استان تهران

THE RELATION OF SENSATION SEEKING, EXTROVERSION AND ANGER IN DELINQUENT YOUTHS AND HIGH SCHOOL PUPILS IN TEHRAN PROVINCE

Aghamohammadian HR, PhD, Hosseini SM

According to some research workers, youth delinquency is the most important problem in contemporary age. The study on youth personality can help to prevent crime. In this study we compared sensation seeking, extroversion and anger in delinquent youths under the supervision of the center for behavioral modification and education for delinquent boys in Tehran and pupils of Tehran high schools, by using SCL90R and ASSI. We found meaningful differences between delinquent and high school sensation seeking, extroversion and anger. The relationship between three mentioned components and crime was also confirmed.

Key Words: Youth, Delinquency, Crime, Sensation Seeking, Extroversion, Anger

به اعتقاد برخی از محققان، بزهکاری نوجوانان مهمترین مشکل قرن حاضر است. بررسی ویژگی های شخصیت نوجوانان می تواند در پیش گیری از بروز بزه در جامعه مؤثر باشد. از جمله ویژگی های شخصیتی می توان به هیجان خواهی، برون گرایی، درون گرایی و میزان خشم اشاره کرد. در این پژوهش میزان هر یک از این ویژگی های شخصیتی در نوجوانان پسر بزهکار و عادی و نیز همبستگی

رابطه هیجان خواهی، برون گرایی و خشم در
نوجوانان پسر بزهکار و عادی استان تهران

دکتر حمید رضا آقامحمدیان

استادیار و مدیر گروه روان شناسی بالینی دانشکده علوم تربیتی

دانشگاه فردوسی مشهد

سید مهران حسینی

کارشناس ارشد روان شناسی بالینی

این ویژگی‌ها و تفاوت‌های موجود بین این دو گروه بررسی شده است.

مقدمه

در بیست قرن گذشته بشر موفق شد دستاوردهای فراوانی در زمینه‌های علوم مختلف به دست آورد. درمان بسیاری از بیماری‌های صعب‌العلاج، به دست آوردن اطلاعات گسترده در باره سیاره‌ها و کره‌های دیگر، فن‌آوری‌های پیش‌رفته در زمینه اطلاع‌رسانی از جمله این موفقیت‌ها بوده است. با این حال، بشر در حالی‌با به قرن بیست و یکم می‌گذارد که موفق به پیش‌گیری از بزهکاری نوجوانان نشده است و این در حالی است که به استناد آمار و اطلاعات رسمی، پدیده بزهکاری نوجوانان در جهان در حال افزایش است. متخصصان رشته‌های روان‌شناسی، جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی، هریک به نوعی در تبیین این پدیده سعی و نظریاتی را ارائه کرده‌اند. به عنوان نمونه کِرول (Carrol, E) و زاگرمَن (Zuckerman, Marvin) (۱۹۸۲) در پژوهش‌های خود نشان دادند که بین انسان‌ها از نظر میزان هیجان‌خواهی (Sensation Seeking) تفاوت‌های زیادی وجود دارد. به عقیده آنان، هیجان‌خواهی عبارت است از تنوع‌جویی، ماجراجویی و اجتناب از کسل‌شدن. به عقیده زاگرمَن، هیجان‌خواهی با برخی از رفتارها نظیر موتورسواری و رانندگی با سرعت زیاد، مصرف سیگار و جنایت‌کاری رابطه دارد. هافمن (Huffman, Karen) (۱۹۹۴) نیز در پژوهش‌های خود دریافت بزهکاران به مراتب بیشتر از غیر بزهکاران به ماجراجویی می‌پردازند.

ارون (Erron, F) و والدر (Walder, Y) (۱۹۸۴) دریافتند که نوجوانان خشن در بیشتر مواقع و موقعیت‌ها، رفتاری توأم با خشم دارند (کارور، ۱۳۷۵). همچنین در گروه‌های مجرم‌زدانی، زنان و مردانی که نمرات بالایی در هیجان‌خواهی به دست آوردند، بیشتر در تلاش برای

فرار بودند (علیزاده، ۱۳۳۷). بررسی‌های توماس ویلز (Wills, Thomas) (۱۹۹۴) نشان داد هیجان‌خواهی با ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی ارتباط دارد. لسلاو (Leslau, A) (۱۹۹۶) دریافت که ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، رفتار جنایت‌کارانه و قضاوت غیر اخلاقی بایکدیگر رابطه معناداری دارند.

پژوهش‌های زاگرمَن و روسو (۱۹۹۲) نیز نشان داده است که فشار خون (Blood Pressure) اشخاص برون‌گرا، هیجان‌خواه، خشن و تیپ A در مقایسه با کسانی که این ویژگی‌های شخصیتی را ندارند، بالاتر است.

روش بررسی

در این پژوهش دو جامعه آماری به صورت زیر مورد بررسی قرار گرفتند:

الف) تمامی نوجوانان پسر بزهکار کانون اصلاح و تربیت استان تهران.

ب) تمامی نوجوانان پسر محصل دبیرستان مناطق چهارده و هیجده استان تهران.

در این پژوهش دو نمونه فوق‌با حجم ۱۶۸ نفر شرکت دارند. برای انتخاب نمونه‌ای از نوجوانان پسر بزهکار با مراجعه به فهرست اسامی آنان، ۸۴ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. همچنین برای انتخاب نوجوانان عادی با مراجعه به آموزش و پرورش مناطق چهارده و هیجده استان تهران با توجه به فهرست اسامی دبیرستان‌های پسرانه و نام دانش‌آموزان، تعداد ۸۴ نفر آنان به صورت تصادفی انتخاب گردیدند.

در این پژوهش از پرسشنامه‌ها و مقیاس‌های (Symptom Checklist S.C.L90R) شخصیت نوجوانان آیزنک، (Eysenk Sensation- Seeking A.S.S.I) (Inventory) و پرسشنامه اطلاعات فردی استفاده شد.

بررسی های آماری یافته ها

در جدول های شماره ۱ و ۲ ویژگی های هیجان خواهی، خشم و برون گرایی در نوجوانان پسر بزهکار عادی مشخص شده است.

ویژگی ها	هیجان خواهی	برون گرایی	خشم	ارتکاب جرم
هیجان خواهی	—	**۰/۳۳	**۰/۲۶	۰/۱۱
برون گرایی	**۰/۳۳	—	۰/۱۹	*۰/۲۴
خشم	**۰/۲۶	۰/۱۹	—	۰/۰۰۳
ارتکاب جرم	۰/۱۱	*۰/۲۴	۰/۰۰۳	—

جدول شماره (۳) مقادیر ضریب همبستگی در

نوجوانان پسر بزهکار

* همبستگی معنادار در سطح (۰/۰۵) دودامنه

** همبستگی معنادار سطح (۰/۰۱) دو دامنه

ویژگی ها	هیجان خواهی	خشم	برون گرایی
میانگین	۵۴/۹۸	۱/۰۶	۱۴/۱۴
انحراف معیار	۸/۳۶	۰/۷۴	۲/۸۲
واریانس	۶۹/۸	۱/۴	۷/۹۵
حداقل نمره	۳۰	۰	۶
حداکثر نمره	۷۸	۲/۵	۱۹

جدول شماره (۱) ویژگی های هیجان خواهی، خشم و برون

گرایی در نوجوانان عادی

جدول شماره (۳) نیز نشان می دهد همبستگی معنادار

بین ویژگی های هیجان خواهی، برون گرایی، خشم

و ارتکاب جرم وجود دارد.

تفسیر یافته ها و نتیجه گیری

یکی از ویژگی های مورد بررسی در این پژوهش هیجان خواهی بود. نتایج نشان داد که متوسط میزان هیجان خواهی نوجوانان بزهکار (۶۹/۰۴) در مقایسه با نوجوانان عادی (۵۴/۹۸) بیشتر است. این نتیجه نظر پژوهش گرانی همچون زاگرمین (۱۹۹۲) را تأیید می کند. به عقیده او مجرمان و بزهکاران در مقایسه با اشخاص دیگر از نظر هیجان خواهی در سطح بالاتری هستند و آنان همواره در تلاش برای تنوع طلبی، ماجراجویی و کسب تجارب جدید هستند. در این حال نتایج این پژوهش همچنین نشان داد که هیجان خواهی با ویژگی های خشم و برون گرایی نیز همبستگی معناداری دارد. بر این اساس در بررسی نوجوانان بزهکار مشخص شد ضریب همبستگی هیجان خواهی، خشم و برون گرایی به ترتیب ۰/۲۶ و ۰/۳۳ در سطح (۰/۰۱) معنادار بود. همچنین برخلاف نتایج بررسی های زاگرمین (۱۹۹۴) که رابطه هیجان خواهی و جنایتکار

ویژگی ها	هیجان خواهی	خشم	برون گرایی
میانگین	۶۹/۰۴	۱/۹۵	۱۶/۸۸
انحراف معیار	۱۸/۷۵	۱/۱۹	۳/۵۹
واریانس	۳۵۱/۶۶	۱	۱۲/۹۲
حداقل نمره	۱۴	۰	۸
حداکثر نمره	۹۰	۴	۲۱

جدول شماره (۲) ویژگی های هیجان خواهی، خشم و برون

گرایی در نوجوانان بزهکار

باتوجه به نتایج جدول های شماره (۱) و (۲) مشاهده

می شود که میانگین نمرات نوجوانان بزهکار در سه ویژگی

هیجان خواهی، خشم و برون گرایی بالاتر از نوجوانان

عادی است.

همچنین در جدول شماره (۳) مقدار ضریب همبستگی

برسون در زمینه ویژگی های مورد بررسی ارائه شده است.

همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که متوسط خشم در نوجوانان عادی (۱/۰۶) در مقایسه با نوجوانان بزهکاران (۱/۹۵) کمتر است. براساس این یافته ها، از نظر میزان خشم تفاوت معناداری ($T=5/85$) بین نوجوانان عادی و بزهکاران نوجوان وجود دارد.

به طور کلی می توان گفت از آن جا که نوجوانان بزهکار و عادی از نظر هیجان خواهی تفاوت معناداری با یکدیگر دارند، لازم است در مراحل ابتدایی ارزیابی نوجوانان بزهکار، ویژگی هیجان خواهی در آنان بررسی شود و برای کسانی که نمرات بالایی را کسب می کنند برنامه ها و تدابیر خاصی اندیشیده شود. براین اساس بررسی ویژگی های برون گرایی و خشم نیز در نوجوانان بزهکار ضروری به نظر می رسد.

بودن را تأیید کرد، در این پژوهش فرضیه رابطه معنادار میزان هیجان خواهی و ارتکاب جرم تأیید نشد و همبستگی معناداری بین این دو ویژگی به دست نیامد.

نتایج این پژوهش نشان داد، نوجوانان عادی و بزهکار از نظر برون گرایی تفاوت معناداری ($T=5/49$) با یکدیگر دارند. این درحالی است که رابطه معناداری بین ویژگی برون گرایی و ارتکاب جرم با ($r=0/24$) در سطح (۹/۰۵) به دست آمد. این نتایج نظر لسو (۱۹۹۶) را تأیید می کند. براساس نظر این محقق، اشخاص مجرم و جنایت کار نمرات بالایی را در برون گرایی کسب می کنند.

این بررسی نشان داد که همبستگی معناداری نیز بین برون گرایی و هیجان خواهی وجود دارد. بر این اساس نظر گاررا (۱۹۹۰) مبنی بر این که برون گرایی با هیجان خواهی رابطه دارد، تأیید شد.

منابع

behavior. *Journal of International criminologie Police Technique*. Apr-Jan. Vol 43(2) 187-198.

Russo, Karen, Zuckerman, Marvin (1992). Psychological, Physiological and Physical Characteristic of Subjects of risk for essentially pertension. *Journal of personality and individual differences*. Jan Vol 13(1) 61-68.

Willes, T. (1994). Novelty Seeking, risk taking and related constructs as predictors of adolescent substance use. *Journal of Substance Abuse*, Vol 6(1) 1-20.

کارور، چارلز. نظریه های شخصیت. ترجمه رضوانی، احمد (مشهد، آستان قدس رضوی. ۱۳۷۵).

علیزاده، شهناز. ساخت و اعتبار یابی مقیاس برای سنجش هیجان جوئی. پایان نامه کارشناسی ارشد (مشهد، دانشگاه فردوسی، دانشکده روان شناسی، ۱۳۷۷).

Gurrera, Ronald (1990). Some biological and behavioral feature anociated with clinical personality types. *Journal of nervous and mental disease*. Sept. Vol 178 (9) 110-126.

Huffman, Karen (1994). *Psychologe in action*. 3rd ed. John Wiley. P.

Leslav, Abraham (1996). *Extraversion, neurosis, immoral judgement and criminal*